

Projekt

z dnia 14 sierpnia 2025 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY BRZYSKA**

z dnia 21 sierpnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodzin dla Gminy Brzyska na lata 2025 – 2027”

Na podstawie art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024r. poz. 1465, 1572, 1907, 1940), uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Wspierania Rodzin dla Gminy Brzyska na lata 2025 – 2027” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XII/97/2025 Rady Gminy Brzyska z dnia 25 czerwca 2025r. w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodzin dla Gminy Brzyska na lata 2025 – 2027”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brzyska.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Brzyska

Grzegorz Stanek

PROGRAM WSPIERANIA RODZIN DLA GMINY BRZYSKA NA LATA 2025-2027

- Brzyska 2025 -

spis treści

WPROWADZENIE	3
ROZDZIAŁ I PODSTAWA PRAWNA DZIAŁAŃ W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN	
I.1. Ramy prawne realizacji programu	6
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE BRZYSKA	
II.1. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej rodzin na terenie Gminy Brzyska	8
II.2. Analiza sytuacji rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	11
II.3. Analiza sytuacji dziecka i rodziny na podstawie	25
II.4. Analiza zjawiska alkoholizmu	29
II.5. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie	33
ROZDZIAŁ III ANALIZA ZAŁOŻEŃ GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN	
III.1. Analiza SWOT	36
III.2. Podmioty działające w obszarze wsparcia dziecka i rodziny	39
III.3. Adresaci programu	42
III.4. Cel główny i cele szczegółowe programu	42
III.5. Monitoring, efektywność i finansowanie programu	46
PODSUMOWANIE PROGRAMU	48

W P R O W A D Z E N I E

Rodzina jest pierwszym, podstawowym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Każdy młody człowiek do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która zapewni mu poczucie bezpieczeństwa otaczając miłością i zaspakajając jego potrzeby. Rodzina towarzyszy człowiekowi przez całe dorosłe życie, wywierając istotny wpływ na jego rozwój, zachowanie, stosunek do ludzi, świata, systemu wartości, norm i wzorców postępowania. Pozostaje ona dla większości dzieci i dorosłych podstawowym zespołem wspólnoty życia. Założenie rodziny kojarzy się z oczekiwaniem szczęścia, miłości, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa i afiliacji miłości. Zaspokojenie tych potrzeb w dzieciństwie poprzez rodzinę, skutkuje na przyszłość wykształceniem właściwych cech dojrzałej osobowości człowieka.

Rodzina oddziałuje na dziecko zarówno w sposób świadomy jak i nieświadomy, przekazując mu swój system wartości, tradycje oraz ukierunkowując rodzaj jego aktywności i postępowania w życiu dorosłym. Każda rodzina niezależnie od kontekstu kulturowego, historycznego oraz społeczno-ekonomicznego jest podstawowym elementem struktury społecznej, a pełnione przez nią funkcje są nie do zastąpienia. Żadne środowisko, żadna instytucja nie jest w stanie zastąpić rodziny i prawidłowo oddziaływać na rozwój psychiczny dziecka, gdyż naturalna więź emocjonalna występująca w rodzinie jest czynnikiem decydującym. Dlatego też, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby społeczne zobligowane są do jej wspierania oraz do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące we współczesnej rodzinie są często bardzo złożone i wymagają interdyscyplinarnych działań. Do głównych problemów dezorganizujących życie rodziny zaliczymy chorobę alkoholową, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, którym często towarzyszy długotrwałe bezrobocie i ubóstwo. Rodziny, w których pojawiają się te i inne problemy wymagają stałego wsparcia i monitorowania poprzez przedstawicieli takich grup zawodowych jak m. in. pracownicy socjalni, pedagodzy, policja, asystenci rodzin, kuratorzy. W swoich działaniach mają oni za zadanie wspomagać i wspierać rodzinę w takim zakresie, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie, mając głównie na uwadze podstawową rolę opiekuńczą i wychowawczą rodziny w rozwoju dziecka.

Obowiązek objęcia szczególną pomocą rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu owej funkcji opiekuńczo - wychowawczej realizowany jest w oparciu o Gminny Program Wspierania Rodzin.

Gmina Brzyska od lat realizuje zadania wynikające z działań systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną wykorzystując własne zasoby poprzez szeroko rozumianą pomoc społeczną, w tym m.in. pracę socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych, pomoc psychologiczną i terapeutyczną Punktu Konsultacyjnego GOPS, realizację usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, Programu „Opieka Wytchnieniowa”, „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, Kartę Dużej Rodziny, współpracę z PCPR-em, placówkami oświatowymi, pedagogami, policją, kuratorami, Ośrodkiem Zdrowia, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej a także Ośrodkiem Psychoterapii i Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Jaśle. W odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby oraz rosnące wyzwania społeczne, Gmina Brzyska planuje realizację projektu dotyczącego utworzenia placówki wsparcia dziennego w formie świetlicy dla dzieci i młodzieży. Inicjatywa ta stanowi odpowiedź na narastające problemy społeczne na obszarze gmin należących do Lokalnej Grupy Działania „Liwocz”, szczególnie te dotyczące dzieci, młodzież oraz ich rodziny. Obszar realizacji projektu obejmuje tereny wiejskie, na których obserwuje się pogłębiające się zjawiska ubóstwa, marginalizacji społecznej, trudności wychowawczych oraz ograniczony dostęp do lokalnych form wsparcia. Świetlica będzie formą placówki wsparcia dziennego zgodnie z art. 24 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2024 poz. 177). Wspieranie rodziny wymaga skoordynowanych i planowych działań, których celem jest przywrócenie rodzinie zdolności do wykonywania swoich funkcji. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności oraz właściwa ochrona dzieci może być osiągnięta tylko poprzez współpracę wszystkich instytucji i służb zajmujących się rodziną na poziomie gminy. Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina Brzyska realizuje zapisy ww. ustawy w zakresie zatrudniania asystenta rodziny. Rola asystenta zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc w rodzinie, problem w pełnieniu ról rodzicielskich itp. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest nie dopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki

i wychowywania dzieci przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z bytem dziecka w wyżej wskazanej formie pieczy zastępczej:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka;
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodzin na lata 2025 – 2027 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych. Program powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Brzyska, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze. Diagnoza opracowana była m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących z takich źródeł jak: sprawozdania roczne GOPS (system POMOST-sprawozdania roczne MPiPS), informacje GOPS dotyczące rodzin korzystających z pomocy społecznej, sprawozdania GOPS dotyczące skali przemocy dla Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego, sprawozdania z asystentury rodzinnej, dane dotyczące liczby ludności z Urzędu Gminy Brzyska, dane zawarte w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej dla Gminy Brzyska, dane z BIP, Powiatowego Urzędu Pracy i PCPR w Jaśle oraz placówek oświatowych.

Założenia Gminnego Programu Wspierania Rodzin na lata 2025-2027, są zbieżne w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Brzyska na lata 2022 – 2027 przyjętej Uchwałą Nr XXXVIII/235/22 Rady Gminy Brzyska z dnia 27 kwietnia 2022r. oraz z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Brzyska na lata 2024-2030 przyjętym Uchwałą Nr V/34/2024 Rady Gminy Brzyska z dnia 23 września 2024r., jak również z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027 przyjętym Uchwałą Nr LX/381/24 Rady Gminy Brzyska z dnia 29 kwietnia 2024r.

R O Z D Z I A Ł I

PODSTAWA PRAWNA DZIAŁAŃ W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN

Instytucja rodziny jest regulowana przez wiele aktów prawnych zarówno w Polsce, jak i w prawie międzynarodowym. Pierwszym i podstawowym aktem prawnym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, której art. 18 stanowi, że małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej¹.

Szczególną uwagę dotyczącą unormowań prawnych członków rodziny poświęcono w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, gdzie określono tematykę zawierania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kuratelii. Regulacje prawne dotyczące rodziny występują także w innych kodeksach: karnym, cywilnym, pracy. Nie można nie wspomnieć o prawie międzynarodowym dotyczącym rodziny. Zgodnie z art. 16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka „rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa”. O prawie do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia rodzinie pełnego rozwoju stanowi natomiast pkt 16 pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej².

Podstawą prawną działań w programie jest Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminy następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

---

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

² Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie w dniu 18 października 1961 r. (Dz. U.99 r. 8. 67).

3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych;
4. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
5. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
6. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz prowadzenie w nich miejsc dla dzieci;
7. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
8. sporządzanie sprawozdawczości; Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Rada Gminy, zgodnie z art. 179 ust. 2 cyt. ustawy, uchwała gminny program wspierania rodziny, biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadań z tego zakresu.

Program wspierania rodzin zawiera działania zmierzające do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach poprzez:

- wzmocnienie funkcji rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny.

Poza ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, podstawą prawną ujętych działań w programie są: Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym, oraz Uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028, Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE BRZYSKA

II.1. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej rodzin na terenie Gminy Brzyska

Gmina Brzyska obejmuje siedem sołectw, które zamieszkuje obecnie (wg danych na dzień 31 grudnia 2024r.) 6 442 mieszkańców. Na podstawie danych demograficznych Wydziału Ewidencji Urzędu Gminy Brzyska liczba ta na przestrzeni ostatnich trzech lat nieznacznie maleje.

Tabela 1 – Liczba mieszkańców Gminy Brzyska w latach 2022-2024

lata wiek	2022r.	2023r.	2024r.
MIESZKAŃCY			
Ogółem	6522	6481	6442
KOBIEТЫ			
Ogółem	3272	3255	3239
0 – 17	639	623	612
18 – 59	1890	1871	1856
60 lat i więcej	743	761	771
MĘŻCZYŹNI			
Ogółem	3250	3226	3203
0 – 17	655	646	629
18 – 59	2190	2167	2135
60 lat i więcej	405	413	439

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Ewidencji Urzędu Gminy Brzyska

Według danych na dzień 31 grudnia 2024r. gmina Brzyska liczyła 6 442 mieszkańców, tj. o około 1,2 % mniej (80 osób) niż na koniec 2022r. Spadek liczby ludności nastąpił na skutek zgonów i migracji. W strukturze płci dominują kobiety, w końcu 2024r. stanowiły one 50,3% populacji Gminy. Pogłębia się również proces starzenia się mieszkańców Gminy. Porównując rok 2024 z 2022 obserwujemy wzrost liczby mężczyzn w wieku poprodukcyjnym – tj. 65 lat i więcej.

Tabela 2 – Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenie gminy w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022r.	2023r.	2024r.
Bezrobotni	283	301	244
Liczba kobiet	171	173	156
Bezrobotni z prawem do zasiłku	44	43	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle.

Istotnym zjawiskiem, mającym wpływ na funkcjonowanie rodziny jest bezrobocie. Sytuacja pozostawania bez pracy przez jednego rodzica, a niejednokrotnie przez obojgą, powoduje zakłócenia przede wszystkim w jej funkcjach ekonomicznych i stwarza trudności w prawidłowej socjalizacji dzieci. Oprócz obniżenia dochodów i poziomu życia, wśród innych negatywnych następstw tego zjawiska wymienić można stres spowodowany niepokojem o przyszłość, narastanie konfliktów, wpadanie w różnego rodzaju uzależnienia, kształtowanie postaw społecznych, poczucie niskiej wartości. Biorąc pod uwagę dane demograficzne oraz liczbę osób bezrobotnych, bezrobotni mieszkańcy gminy stanowili w 2024r. 4% ogólnej populacji mieszkańców. Wśród osób bezrobotnych w 2024r. 15,16 % z nich posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych.

Gmina Brzyska jest typowo rolnicza, na terenie której brak jest zakładów przemysłowych, gdzie miejscowa ludność mogłaby znaleźć pracę. W związku z powyższym ważnym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest rolnictwo. Dochód z uprawy ziemi wystarcza jedynie na pokrycie najbardziej podstawowych potrzeb życiowych, a znaczna część rolników to podopieczni tutejszego Ośrodka.

Dane PUP w Jaśle wskazują, że liczba bezrobotnych z gminy Brzyska zarejestrowanych w PUP w 2024r. wynosi 244 osób, z których 156 to kobiety. Dane te jednak nie odzwierciedlają

stanu faktycznego, gdyż znaczna część osób bezrobotnych, zwłaszcza kobiet nie rejestruje się w PUP i pozostaje przy ubezpieczeniu współmałżonka. Wśród mężczyzn natomiast coraz powszechniejsze jest zjawisko pracy dorywczej – zwłaszcza w okresie letnim, co pozwala rodzinom przetrwać na skraju ubóstwa.

Bardzo ważnym czynnikiem przyczyniającym się do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej są bariery natury mentalnej w postaci wyuczonej bezradności, dziedziczenia biedy, niskiej wiary we własne siły, bierności, postawy roszczeniowej oraz izolacji społecznej. Najistotniejszym jednak problemem, często podkreślanym przez podopiecznych w trakcie przeprowadzania wywiadów środowiskowych jest brak pracy lub jej utrata. Likwidacja zakładów pracy na naszym terenie pozostawiła ludzi bez zatrudnienia i zmusiła do korzystania z pomocy społecznej. W szczególnej trudnej sytuacji na rynku pracy znajdują się kobiety z terenu gminy, co spowodowane jest często wczesnym macierzyństwem i pozostaniem w domu w celu prowadzenia gospodarstwa domowego. Niekorzystna sytuacja kobiet na rynku pracy wiąże się z długim okresem poszukiwania pracy, brakiem odpowiednich kwalifikacji oraz doświadczenia. Wynika ona również ze stereotypu postrzegania wiodącej roli kobiety jako żony, matki, „strażniczki domowego ogniska”, co w środowisku wiejskim jest nadal zauważalne. Praca i płaca kobiety traktowana jest w dalszym ciągu jako dodatek do zarobków męża, który jest głównym żywicielem rodziny. Długotrwałe bezrobocie i związane z tym uzależnienie finansowe od męża sprzyja spadkowi zaangażowania w poszukiwaniu pracy, nasileniu poczucia bezradności, zaniżeniu samooceny, bierności i izolacji społecznej, co w konsekwencji może prowadzić do wykluczenia społecznego. Efektem tego mechanizmu jest szukanie wsparcia w pomocy społecznej, nie tylko finansowego, ale również w postaci pracy socjalnej.

II.2. Analiza sytuacji rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Dane wskazują, że w 2024r. 3,44% mieszkańcom gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach udzielił pomocy i wsparcia. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy Ośrodka minimalnie spada. W 2024r. liczba rodzin zmalała o 4,65% w porównaniu z rokiem 2022, a liczba osób wzrosła o 35,83%.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 1010,00 zł, a dla osoby w rodzinie 823,00 zł.

Tabela 3 – Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022r.	2023r.	2024r.
Liczba osób	346	334	222
Liczba rodzin	172	161	164
Liczba osób w rodzinach	486	431	434

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2024 dla Gminy Brzyska

Trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji przez rodzinę mogą mieć różne źródła, np.: brak wzorców w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, uzależnienia, rozpad rodziny, bezrobocie, samotne rodzicielstwo. Niekorzystnie kształtują się warunki wychowawcze w rodzinach niepełnych, w których opieka nad dzieckiem spoczywa na jednym z rodziców. Badania statystyczne, kryminologiczne, psychologiczne, pedagogiczne

i socjologiczne wskazują, iż brak jednego z rodziców i związana z tym z reguły sytuacja bytowa i opiekuńczo-wychowawcza jest czynnikiem stwarzającym duże prawdopodobieństwo powstawania przejawów społecznego nieprzystosowania. Zgodnie z danymi, rodziny niepełne w 2024r. stanowiły 3,04% rodzin korzystających z pomocy Ośrodka. Na przełomie lat 2022 – 2024 ilość rodzin spadła.

Tabela 4 – Liczba rodzin niepełnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022r.	2023r.	2024r.
Liczba rodzin niepełnych korzystających ze świadczeń Ośrodka	18	13	5

Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach za 2022 - 2024r.

Biorąc pod uwagę liczebność rodzin, stwierdzić można, że największą część stanowiły rodziny jednoosobowe, tj. ok. 41,46% w 2024r. Porównując rok 2024 z 2022 widzimy także spadek liczby rodzin czteroosobowych, pięcioosobowych, sześcioosobowych i więcej.

Tabela 5 – Liczebność rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

Liczebność rodzin	2022r.	2023r.	2024r.
Rodziny 1 osobowe	64	72	68
Rodziny 2 osobowe	27	19	28
Rodziny 3 osobowe	22	26	24
Rodziny 4 osobowe	31	27	20
Rodziny 5 osobowe	28	20	22
Rodziny 6 osobowe i więcej	13	11	10
Razem	185	175	172

Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach za 2022 - 2024r.

Porównując lata 2022 i 2024 widzimy, iż liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy Ośrodka spada. We wcześniejszych latach największą grupę stanowiły rodziny z dwojgiem dzieci. W 2024 minimalną przewagę objęły rodziny z trojgiem dzieci. Ich liczba wynosiła 31,25% ogółu rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń Ośrodka. Rodziny posiadające co najmniej 4 dzieci i więcej stanowiły 12,5% w 2024r.

Tabela 6 – Struktura rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Rodziny z 1 dzieckiem	19	15	17
Rodziny z 2 dzieci	30	17	19
Rodziny z 3 dzieci	24	15	20
Rodziny z 4 dzieci	6	8	7
Rodziny z 5 dzieci	1	0	1
Rodziny z 6 dzieci	0	0	0
Rodziny z 7 dzieci i więcej	0	0	0
Razem	80	55	64

Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach za 2022-2024r.

Przyczynami udzielania pomocy osobom i rodzinom, które własnym staraniem, przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości nie są w stanie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych są: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

W okresie ostatnich trzech lat statystyka powodów udzielanego wsparcia przez Ośrodek kształtowała się w następujący sposób:

Tabela 7 – Statystyka najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2022-2024

POWODY UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA			
	2022	2023	2024
UBÓSTWO			
Liczba rodzin	78	53	58
Liczba osób w rodzinach	248	130	129
BEZROBOCIE			
Liczba rodzin	77	72	82
Liczba osób w rodzinach	224	204	227
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ			
Liczba rodzin	44	42	35
Liczba osób w rodzinach	118	105	79
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA			
Liczba rodzin	113	110	85
Liczba osób w rodzinach	318	276	207
BEZRADNOŚĆ (PROBLEMY)			
Liczba rodzin	5	26	2
Liczba osób w rodzinach	16	122	6
ALKOHOLIZM			
Liczba rodzin	1	1	1
Liczba osób w rodzinach	2	2	2
BEZDOMNOŚĆ			
Liczba rodzin	1	1	0
Liczba osób w rodzinach	1	1	0
ZDARZENIA LOSOWE			
Liczba rodzin	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0
PRZEMOC W RODZINIE – OFIARY PRZEMOCY			
Liczba rodzin	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2024 dla Gminy Brzyska

Z powyższych danych wynika, iż najczęstszą przyczyną udzielanego wsparcia w latach badanych jest długotrwała lub ciężka choroba. Znaczącymi powodami udzielanego wsparcia były również ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz bezradność. Biorąc pod uwagę liczbę rodzin korzystających z pomocy Ośrodka w 2024r., rodziny wykazujące bezradność stanowiły 1,21% wszystkich korzystających rodzin.

Szczególną rolę w praktyce pracy socjalnej z rodziną odgrywa podejście systemowe. Systemowe ujęcie rodziny wskazuje, że jest ona pewną złożoną rzeczywistością i zbiorem elementów pozostających w dynamicznej interakcji, gdzie każdy element określany jest przez

pozostałe. Takie podejście zakłada więc, że na jakość funkcjonowania całej rodziny wpływ mają wszyscy jej członkowie. Do zachowania równowagi systemu, niezbędne jest, aby poszczególne elementy całości działały właściwie.

Rodzaj i zakres oferowanego wsparcia powinien uwzględniać stopień występujących dysfunkcji w obszarze opiekuńczo - wychowawczym. Poniższa tabela przedstawia klasyfikację rodzin uwzględniającą stopień występujących trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej według Kawuli.

Tabela 8 – Klasyfikacja rodzin uwzględniająca stopień występowania dysfunkcji opiekuńczo – wychowawczych

Rodziny jeszcze wydolne	Stopień 1	Rodziny zagrożone występowaniem trudności opiekuńczo - wychowawczych
	Stopień 2	Rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo - wychowawcze
Rodziny niewydolne	Stopień 3	Rodziny wieloproblemowe, w których występują nasilone trudności opiekuńczo - wychowawcze
	Stopień 4	Rodziny zagrożone ograniczeniem praw rodzicielskich
Rodziny patologiczne	Stopień 5	Rodziny zagrożone odebraniem praw rodzicielskich
	Stopień 6	Rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej, rokujące możliwość powrotu dziecka do rodziny naturalnej
	Stopień 7	Rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej, u których nie stwierdzono możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej

Źródło: K. Kadela, J. Kowalczyk, *Standardy pracy socjalnej*, Warszawa 2014

Analizując strukturę liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w GOPS Brzyska na przestrzeni 2022 – 2024r. widzimy, iż liczba osób pobierających zasiłek stały nieznacznie spada. Porównanie roku 2022 z 2024 wskazuje również spadek liczby osób objętych pomocą społeczną w formie zasiłku celowego wynoszący 12 osób.

Tabela 9 – Liczba osób korzystających z poszczególnych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w GOPS Brzyska na przestrzeni 2022-2024

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ	2022r.	2023r.	2024r.
ZASIŁEK STAŁY			
Liczba osób	26	20	20
Liczba świadczeń	241	189	189
ZASIŁEK OKRESOWY			
Liczba osób	61	50	50
Liczba świadczeń	521	439	439
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM			
Liczba osób	126	130	130

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2024 dla Gminy Brzyska

Na podstawie tabeli dotyczącej statystyki najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2022 – 2024 wnioskować można, iż wiele rodzin potrzebuje nadal wsparcia i pomocy w funkcjonowaniu. Liczba rodzin i osób, którym udzielono pomocy na przestrzeni lat jest mniejsza. Często są to rodziny z dziećmi wykazujące się przejawami bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, którym towarzyszy ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba. Niepokojące jest to, że wzrasta liczba rodzin zgłaszających problem przemocy domowej. Sporą grupę stanowią rodziny niepełne i wielodzietne, które bez wsparcia nie radzą sobie z trudnościami.

Rodziny i osoby szukają najczęściej pomocy finansowej, lecz niejednokrotnie także poradnictwa, wsparcia w procesie wychowywania dzieci i innych form pracy socjalnej. Bardzo ważnym czynnikiem przyczyniającym się do korzystania z pomocy społecznej są bariery mentalne w postaci wyuczonej bezradności, niskiej wiary we własne możliwości i siły, bierność, postawa roszczeniowa oraz izolacja społeczna.

W rodzinach, w których wystąpiły najgroźniejsze dysfunkcje w pełnieniu roli opiekuńczo - wychowawczej wprowadzona została pomoc asystenta rodziny. Funkcja ta działa w Gminie Brzyska od maja 2012 r. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba rodzin, z którymi asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, nie może przekroczyć piętnastu rodzin. W okresie 2022r. i 2023r. asystenturą objętych zostało 5 rodzin przez jednego asystenta rodziny zatrudnionego w ramach umowy o pracę w wymiarze pół etatu. W 2024r. tą formą wsparcia objętych zostało 6 rodzin.

Od 2012r. GOPS korzysta z resortowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej poprzez współfinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny.

- w 2015r. dofinansowanie wyniosło: 27 000,00 zł, natomiast środki własne gminy: 11 234,27 zł;
- w 2016r. – środki zlecone: 24 300,00 zł, środki własne: 9 289,17 zł;
- w 2017r. – środki zlecone: 7 547,54 zł, środki własne 17 294,08 zł, środki z Funduszu Pracy: 15 323,80 zł.
- w 2018r. – środki zlecone: 14 623,00 zł, środki własne: 17 170,00 zł;
- w 2019r. – środki zlecone: 22 800,00 zł, środki własne: 23 005,61 zł;
- w 2020r. – środki zlecone: 850,00 zł, środki własne: 17 195,00 zł;
- w 2021r. – środki własne: 26 512,96 zł;
- w 2022r. – środki własne: 21 180,46 zł;
- w 2023r. – środki własne: 18 430,46 zł; środki z Funduszu Pracy: 4 460,49 zł;
- w 2024r. - środki zlecone: 2 344,40 zł, środki własne 13 811,55 zł, środki z Funduszu Pracy: 5 109,35 zł.

Tabela 10 Asystenci i rodziny objęte ich wsparciem

Rok	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	5	5	6

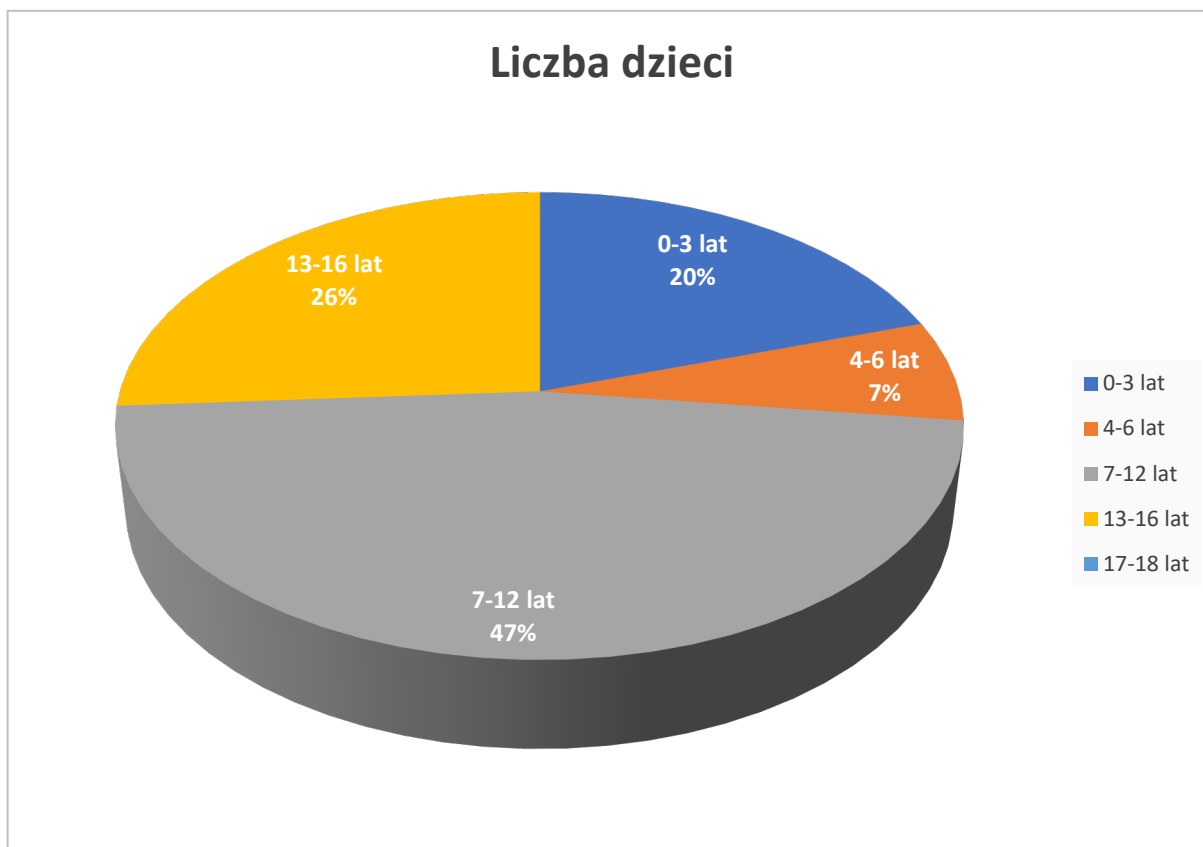
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Brzyskach

Analiza rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny wskazuje, że problemy w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przejawia obecnie 6 rodzin, w których wychowuje się 15 dzieci w wieku od 0 do 18 lat. W rodzinach tych, największą grupę wiekową stanowią dzieci w wieku od 7 do 12 lat, czyli uczniowie szkół podstawowych (wykres 1).

Wykres 1 – Ilość dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny w danych grupach wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Brzyskach.

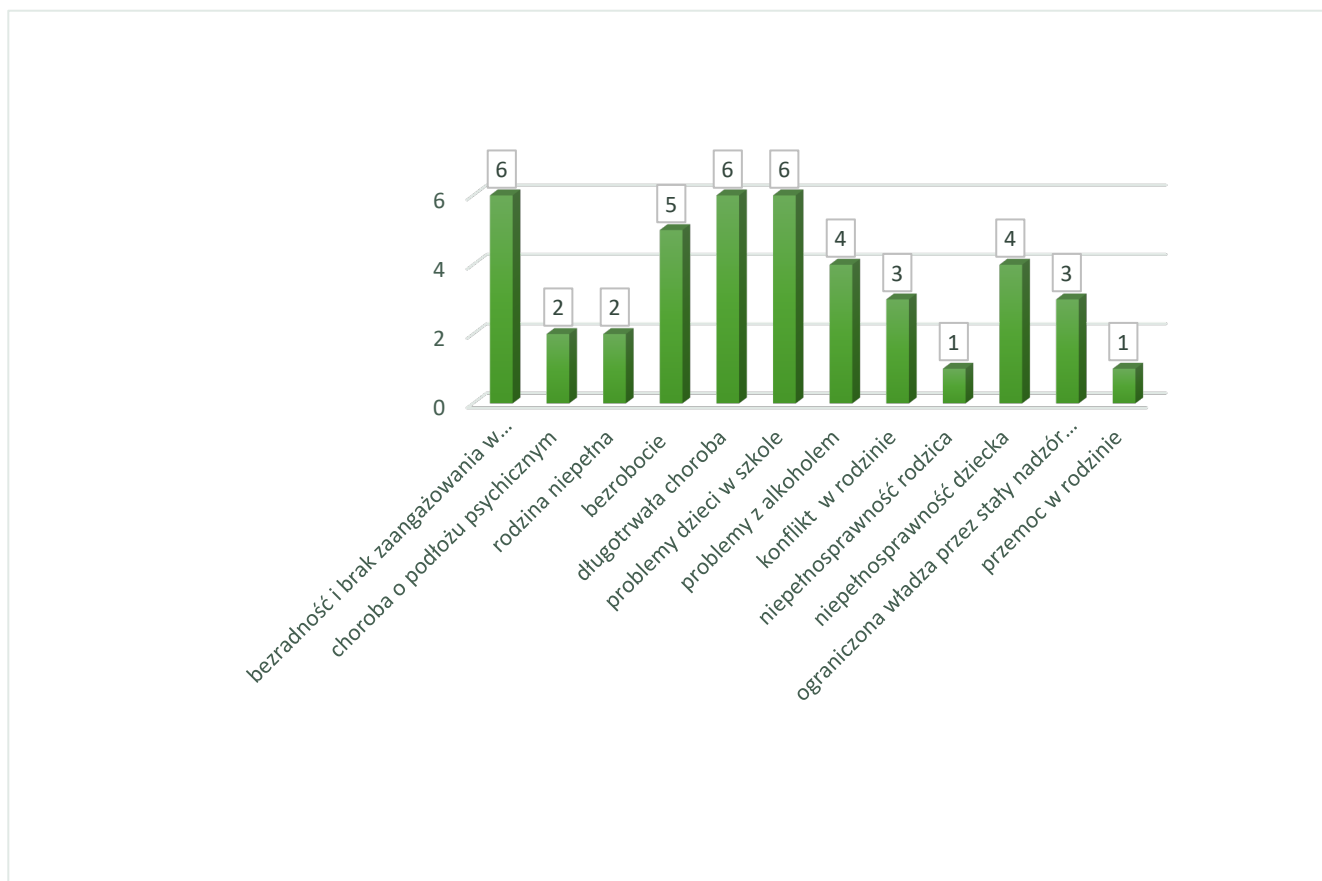
Wśród najczęstszych problemów występujących w rodzinach przeżywających trudności

w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, które objęte są wsparciem asystentów rodziny wymienić można następujące problemy: problemy dzieci w szkole (90%), bezrobocie (60% rodzin), długotrwała choroba (60%), bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego (60%), niepełnosprawność dziecka (40%), ograniczona władza rodzicielska poprzez nadzór kuratora sądowego (40%), problemy z alkoholem (20%), konflikty w rodzinie

(50%), niepełnosprawność rodzica (30%), oraz przemoc w rodzinie (50%), co przedstawia wykres 2.

Wykres 2 – Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta ze względu na wstępujące problemy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Brzyskach

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż 50% rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny posiada ograniczone prawa rodzicielskie poprzez zastosowanie stałego nadzoru kuratora sądowego. Nadzór ten odbywa się w ścisłej współpracy z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny. Dotyczy on m.in. zobowiązania przez sąd uczestników do zaprzestania spożywania alkoholu, do podjęcia terapii rodzinnej, do poprawy warunków wychowawczych małoletnich dzieci i zapewnienie im należytej opieki oraz do większej dbałości o higienę i potrzeby szkolne małoletnich dzieci.

Warunki mieszkaniowe rodzin objętych nadzorem sądu są w większości przypadków bardzo trudne. Bezzradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego objawia się niejednokrotnie w małej dbałości o miejsce zamieszkania i obejście domu podopiecznych oraz w niewłaściwym

wywiązywaniu się z obowiązków opiekuńczo- wychowawczych względem małoletnich dzieci. Rodziny te są cały czas monitorowane oraz motywowane do zmiany postępowania przez pracowników socjalnych, asystentów i kuratorów sądowych. Małoletnie dzieci narażone są bowiem na nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny w związku z czym konieczne jest ukierunkowywanie uczestników a zarazem kontrolowanie procesu wychowawczego w rodzinie.

Częstym problemem w rodzinach objętych nadzorem sądowym i wsparciem asystenta jest nadużywanie przez podopiecznych alkoholu. W takich przypadkach asystenci i kuratorzy współpracują z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Spożywanie alkoholu przez podopiecznych oraz pojawiające się w związku z tym awantury wpływają negatywnie na relacje rodzinne, w tym na proces wychowawczy względem małoletnich dzieci oraz ich rozwój. Dodatkowo nierzadko towarzyszy temu także brak zainteresowania ze strony rodziców, bierność oraz nie reagowanie na problemy dzieci. Skutkiem tego jest narastanie problemów opiekuńczo – wychowawczych w szkole oraz kłopoty w nauce. W tej kwestii dzieci mogą liczyć na pomoc asystentów rodziny, którzy pozostają w ścisłej współpracy z dyrekcją szkół oraz wychowawcami, pomagają dzieciom w przezwyciężaniu trudności szkolnych oraz motywują je do zmiany postępowania.

Podopieczni z rodzin objętych wsparciem asystentów są stale zobowiązani do zaprzestania spożywania alkoholu, właściwego zajmowania się rodziną, domem, aktywnego uczestniczenia w życiu dzieci oraz wywiązywania się z obowiązków rodzicielskich.

Podczas pracy asystenci i kuratorzy stale wskazują podopiecznym na pojawiające się problemy, troski oraz potrzeby ich dzieci, w celu poprawy sytuacji w rodzinie.

Funkcjonowanie tych rodzin jest bowiem zaburzone, co najbardziej dotyka małoletnie dzieci wpływając negatywnie na ich rozwój psychofizyczny. Podczas swojej pracy asystenci rodziny spotykają się z przychylnością dzieci, które na początku nieufnie, ale z czasem chętnie współpracują, słuchają rad i zwierzają się ze swoich trosk i kłopotów. Rozmowa z dorosłą osobą o ich problemach, smutkach oraz radościach to często dla nich coś nowego, gdyż rodzice niestety nie interesują się problemami swoich dzieci. Często pozostawiane są one same sobie ze swoimi problemami oraz nie posiadają odpowiednich wzorców postępowania. Istnieje ryzyko, że w dorosłości będą popełniać takie same błędy jak ich rodzice. W związku z tym tak ważne jest otrzymanie odpowiedniego wsparcia osób i instytucji, które czuwać będą nad bezpieczeństwem tych najmłodszych i najbardziej bezbronnych.

Asystenci rodziny pracują w rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, w szczególności w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i borykających się z niepełnosprawnością dziecka. Rodziny objęte wsparciem asystenta, w których wychowywane jest dziecko niepełnosprawne stanowiły w 2024r. 40% wszystkich rodzin korzystających z tej formy pomocy. Poddając analizie problemy rodzin objętych asystenturą rodzinną, zgodnie z informacją przedstawioną przez asystentów, najczęściej występującymi problemami w rodzinach korzystających z ich wsparcia są szeroko pojęte problemy opiekuńczo – wychowawcze wynikające z bezrobocia, problemów z alkoholem, bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawności długotrwałej choroby i konfliktów w rodzinie, w tym występowania przemocy domowej.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów.

Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie emocjonalne i poradnictwo. Asystent zmierza do tego, aby wzbudzić u podopiecznych dążenie do zmiany swojej sytuacji życiowej.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15.1. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- a) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodzin w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- b) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- c) udzielanie pomocy rodzinom w celu poprawy ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- d) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- e) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- f) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- g) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- h) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- i) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

- j) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- k) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- l) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- m) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- n) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- o) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- p) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- q) sporządzanie na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- r) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- s) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna się za niezbędną.

Asystent rodziny pracuje z całą rodziną. Zaczyna zazwyczaj od pomocy w rozwiązaniu najpilniejszych problemów socjalnych, które często przygniatają rodzinę i uniemożliwiają jakiegokolwiek perspektywiczne działanie. Gdy doraźne problemy rodziny zostaną rozwiązane, a asystent uzyska dobry kontakt i zaufanie podopiecznych, możliwe jest określenie dalszych potrzeb i perspektyw oraz zawarcie partnerskiego kontraktu na temat ich realizacji. Po uporaniu się z bieżącymi potrzebami socjalnymi często na pierwszy plan wychodzą problemy osobiste i konflikty rodzinne. Bez ich satysfakcjonującego rozwiązania trudno wyeliminować uzależnienia, przemoc czy zaniedbanie dzieci, nie mówiąc już o stałej pracy czy uzupełnianiu wykształcenia. Asystent udziela pomocy w zrozumieniu i rozwiązywaniu problemów psychologicznych rodziny.

Od czerwca 2014r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach jest realizatorem Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, dzięki którym rodziny wielodzietne mogą korzystać z określonego systemu ulg.

Tabela 11 – Karty Dużej rodziny – 2022-2024

Liczba rodzin posiadających Karty Dużej Rodziny	Liczba zamówionych kart	
	tradycyjnych	elektronicznych
194	500	1194

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS Brzyska

Istotną formą niesienia pomocy realizowaną od wielu lat jest również dożywianie dzieci. Dzięki realizowanemu programowi, który od 2019r. nosi nazwę „Posiłek w szkole i w domu” w 2022r. 115 dzieci mogło skorzystać z bezpłatnych posiłków w przedszkolach i szkołach. W 2023r. liczba ta spadła do 103 osób, a w 2024r. spadła do 65.

Tabela 12 Liczba dzieci korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2022-2024

Pomoc w formie posiłków wymagająca przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.			
Lata	2022r.	2023r.	2024r.
Liczba dzieci korzystających z posiłków ogółem	115	103	65

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu „Posiłek w szkole i w domu”

Wsparcie rodzin przez tutejszy GOPS ze szczególnym uwzględnieniem pomocy dla długotrwale bezrobotnych osób odbywa się także poprzez realizację projektów systemowych.

W 2024r. GOPS Brzyska realizował projekt pn.: „Klub Seniora i sąsiedzkie usługi opiekuńcze w gminie Brzyska – edycja II” w partnerstwie z Fundacją Aktywna Galicja z siedzibą w Jaśle, ul. Piotra Skargi 52, 38-200 Jasło. Projekt wyłoniony w konkursie nr FEPK.07.18-IP.01-001/23, dofinansowany ze środków w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 PRIORYTET 7/ FEPK.07 Działanie 07.18 Usługi społeczne i zdrowotne świadczone w społeczności lokalnej.

Od początku 2024r. w ramach zachowania trwałości projektu, Klub Seniora funkcjonował według przygotowanego miesięcznego harmonogramu, w godzinach 8.00 – 16.00. Seniorzy w wyznaczonych godzinach mogli przyjść do klubu i miło spędzić czas przy kawie i herbacie, oglądać telewizję, grać w gry planszowe w towarzystwie osób w podobnym wieku. W okresie od stycznia do połowy czerwca do Klubu Seniora uczęszczało 18 osób, w tym 14 kobiet i 4 mężczyzn. Rolą klubu seniora jest szeroko pojęta integracja społeczna,

która łączy pokolenia. Seniorzy podczas zajęć często wspólnie spędzają czas razem ze swoimi wnukami, co przyczynia się do budowania relacji rodzinnych między pokoleniami.

Od 2011r. tut. GOPS realizuje całość zagadnień związanych z obsługą pracowników skierowanych na prace społecznie użyteczne. Zgodnie z Porozumieniem zawartym z PUP w Jaśle, Gmina Brzyska zobowiązała się do zorganizowania prac społecznie użytecznych dla bezrobotnych osób pozostających bez prawa do zasiłku i korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.

Prace społecznie użyteczne obejmowały:

- ✓ sprzątanie w budynkach Domów Ludowych i na przystankach;

W 2022 r. 8 osób wykonywało prace społecznie użyteczne, z czego 6 to były kobiety.

W 2023r. – 4 osoby, w tym 2 kobiety; w 2024r. – 8, w tym 3 kobiety.

Tabela 13 Liczba rodzin/osób objętych pomocą świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2022– 2024

Wyszczególnienie	2022r.	2023r.	2024r.
Liczba rodzin, którym przyznano zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	386	475	293
Wyszczególnienie	2022r.	2023r.	2024r.
Liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych	1087	1150	1185
Liczba osób, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	157	147	175
Liczba osób pobierająca świadczenia z funduszu alimentacyjnego	11	12	12
Liczba osób, korzystających z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego	0	0	0
Liczba wypłaconego dodatku z tytułu wielodzietności	840	637	483

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy Brzyska

Jak wynika z danych, liczba rodzin, którym przyznano zasiłki rodzinne wraz z dodatkami w 2024r.zmalała o 182 w porównaniu do roku 2023. Wzrosła także liczba osób, którym przyznano świadczenia pielęgnacyjne. Liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w roku 2024 w stosunku do 2022r. wzrosła o 8,3 %. Liczba osób pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Z dodatków mieszkaniowych na terenie gminy Brzyska w 2022r. - 2024r. nie korzystała żadna rodzina. Jak wynika z danych liczba wypłaconego dodatku z tytułu wielodzietności zmniejszyła się. W 2024r. zanotowano spadek o 43% w porównaniu z rokiem 2022.

II.3. Analiza sytuacji dziecka i rodziny na podstawie danych oświatowych

Szkoła jest instytucją społeczną, w której aktualizuje się rozwój dziecka zapoczątkowany w rodzinie, jest miejscem nauczania i wychowania. Z danych Wydziału Oświaty Urzędu Gminy wynika, że w gminie Brzyska w ostatnich latach następująca liczba dzieci i młodzieży uczęszczała do przedszkoli i szkół.

Tabela 14 - Liczba dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach w latach 2022 - 2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych	601	596	620
- w przedszkolach	175	187	194
w tym dzieci niepełnosprawne	2	0	4
- w szkołach podstawowych	426	409	426
w tym dzieci niepełnosprawne	13	12	13

Źródło: Dane Wydziału Oświaty Urzędu Gminy w Brzyskach

Jak wynika z powyższych danych liczba dzieci i młodzieży ogółem w w/w placówkach wzrasta. W 2024r. liczba ta była wyższa w stosunku do 2022r. o 3,16 %. Największą grupę uczniów szkół wiejskich stanowią uczniowie szkół podstawowych.

Tabela 15 Liczba uczniów pobierających stypendia w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022r.	2023r.	2024r.
Liczba uczniów pobierających stypendia	62	39	39
- w szkołach podstawowych	40	25	24
- w szkołach ponadpodstawowych	22	14	15
Kwota wypłaconych stypendiów	86 353,60 zł.	46 425,60	37 522,40 zł

Źródło: Dane Wydziału Oświaty Urzędu Gminy w Brzyskach

Jak wynika z danych zawartych w tabeli liczba dzieci pobierających stypendia zmalała. W 2024r. liczba ta była niższa niż w roku 2022. Największą grupę osób pobierających stypendia w 2024r. stanowili uczniowie w szkołach podstawowych było ich 24 o 9 więcej niż w szkołach ponadpodstawowych.

Tabela 16 Liczba uczniów i dzieci uczęszczających w zajęciach świetlicowych w latach 2022-2024

Nazwa szkoły	2022		2023		2024	
	Liczba uczniów	Liczba dzieci	Liczba uczniów	Liczba dzieci	Liczba uczniów	Liczba dzieci

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Brzyskach	245	25	243	25	245	25
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Błażkowej	115	25	104	25	119	24
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wróblowej	66	20	62	20	62	20

Źródło: Dane Wydziału Oświaty Urzędu Gminy w Brzyskach

Dzieci uczęszczające do szkół na terenie Gminy Brzyska mogą uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez świetlice szkolne. Stanowią one integralną i niezastąpioną część systemu wychowania szkolnego. Są ważnym ogniwem uczestniczącym w realizacji celów nie tylko opiekuńczych, ale i dydaktyczno-wychowawczych szkoły. Dane wskazują, że w 2022r. 16% uczniów Zespołów Szkolno-Przedszkolnych uczestniczyło w zajęciach świetlicowych, w 2023r. 17% porównywalnie do roku 2024, gdzie 16% dzieci uczestniczyło w zajęciach świetlicowych.

Z informacji uzyskanych od pedagoga szkolnego z Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Brzyskach wynika, iż w rodzinach uczniów tej szkoły występują problemy takie jak:

- Alkoholizm w rodzinie,
- Spożywanie alkoholu przez nieletnich,
- Przemoc w rodzinie wobec nieletnich,
- Przemoc i zachowania agresywne nieletnich wobec rówieśników,
- Zachowania przestępcze nieletnich (konflikt z prawem),
- Dzieci sprawujące problemy opiekuńczo – wychowawcze (np. absencja szkolna, wybryki chuligańskie),
- Zaniedbywanie przez rodziców (opiekunów),
- Sieroctwo tzw. „emigracyjne” i wynikające z niego brak prawidłowej opieki,
- Uzależnienie od komputera, telewizji, gier elektronicznych, internetu.

Na podstawie danych, zawartych w poniższej tabeli 17 stwierdzić można, że na przestrzeni lat 2022- 2024 najczęściej występującymi problemami były problemy opiekuńczo - wychowawcze, zaniedbywanie dzieci przez rodziców oraz alkoholizm.

Tabela 17 Problemy występujące wśród rodzin dzieci uczęszczających do szkół na terenie gminy Brzyska w latach 2022-2024.

Rok	2022	2023	2024
Problem			
Alkoholizm w rodzinie	4	4	7
Spożywanie alkoholu przez nieletnich	0	0	0
Przemoc w rodzinie wobec nieletnich	2	1	4
Przemoc i zachowania agresywne nieletnich wobec rówieśników	0	0	0
Zachowania przestępcze nieletnich (konflikt z prawem)	0	0	0
Dzieci sprawiające problemy opiekuńczo – wychowawcze (np. absencja szkolna, wybryki chuligańskie)	5	9	9
Zaniedbywanie przez rodziców (opiekunów)	4	4	3
Sieroctwo tzw. „emigracyjne” i wynikający z niego brak właściwej opieki	0	0	0
Uzależnienie od komputera, telewizji, gier elektronicznych, Internetu	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół na terenie gminy

II.4. Analiza zjawiska alkoholizmu

Nie ulega wątpliwości, że alkoholizm ma szkodliwy, choć jednocześnie bardzo zróżnicowany wpływ na życie całej rodziny i dzieci. Jest on czynnikiem wysokiego ryzyka wystąpienia emocjonalnych oraz behawioralnych problemów u dzieci dorastających w rodzinach z tym problemem. Rodzicielstwo zaburzone przez alkoholizm charakteryzuje się zazwyczaj brakiem konsekwencji, nieadekwatną więzią emocjonalną oraz brakiem modelowania właściwych zachowań społecznych. Podstawowe funkcje rodzicielskie zostają przez alkoholizm bardzo wyraźnie naruszone. Gdy jedno lub oboje rodziców pije, ich emocjonalne napięcie poważnie zakłóca zdolność do sprawowania należytej opieki i tworzenia dziecku prawidłowego środowiska, w którym powinno się rozwijać.

Na podstawie wnikliwej analizy zagrożeń i potrzeb środowiska gminy Brzyska opracowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, którego założenia przedstawione są w tabeli poniżej.

Tabela 18 Założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Lp.	Kategoria zadania	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie
1.	Zwiększenie dostępności terapeutycznej	<ul style="list-style-type: none"> * Kontynuowanie działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. * Systematyczne szkolenia osób zajmujących się pomaganiem osobom uzależnionym od alkoholu. * Informowanie społeczeństwa o możliwościach korzystania z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu. * Kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe. * Udzielenie ofiarom przemocy wszechstronnej pomocy psychologicznej i prawnej. 	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; GOPS;
		<ul style="list-style-type: none"> * Informowanie o aktualnie działających telefonach zaufania „Niebieska linia”. 	

2.	Pomoc dla rodzin	<p>* Organizowanie czasu wolnego dla dzieci z rodzin patologicznych poprzez zajęcia sportowe, rekreacyjne i kulturalne.</p> <p>* Pomoc w zorganizowaniu wyjazdu dzieci z rodzin patologicznych na kolonie, zimowiska, oazy i sanatoria.</p> <p>* Udzielenie pomocy materialnej rodzinom z problemem alkoholowym i zjawiskiem przemocy.</p>	Dyrektorzy szkół i GOPS;
3.	Wspomaganie instytucji stowarzyszeń i osób fizycznych	<p>* Pomoc w organizowaniu i finansowaniu w szkołach konkursów i innych działań skierowanych na przeciwdziałanie alkoholizmowi.</p> <p>* Współdziałanie z organizacjami Pozarządowymi, w organizowaniu pomocy dla rodzin zagrożonych patologiami, a w szczególności alkoholizmem.</p> <p>* Organizowanie pomocy rodzinom zagrożonym ubóstwem na skutek występującego w tej rodzinie problemu alkoholowego.</p>	Dyrektorzy szkół; Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa; GOPS;
4.	Działalność profilaktyczna	<p>* Wspieranie finansowe klubów sportowych działających na terenie gminy, gdyż krzewienie kultury fizycznej i sportu jest najlepszym działaniem profilaktycznym.</p> <p>* Współpraca z ośrodkami zdrowia oraz szkołami w promowaniu wśród młodzieży trzeźwych obyczajów polegających na organizowaniu prelekcji dotyczących:</p>	GOPS; Kluby sportowe, SPZOZ i NZOZ; SP i Centrum Kultury i Czytelnictwa; Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

		<p>-negatywnych skutków spożywania alkoholu</p> <p>-skutkach choroby alkoholowej</p> <p>-szerzenie oświaty zdrowotnej.</p> <p>* Gromadzenie i udostępnianie literatury, prasy, materiałów pomocniczych, informacyjnych o szkodliwości alkoholu, narkotyków, nikotyny i związanych z tym zagrożeń społecznych i zdrowotnych.</p> <p>* Informacja społeczności lokalnej o możliwościach uzyskania pomocy w zakresie leczenia i terapii.</p> <p>* Współdziałanie z Policją oraz Zakładami Opieki Zdrowotnej w kwestii przeciwdziałania skutkom alkoholizmu, wprowadzenie oraz realizowanie programów mających na celu wychodzenie z nałogów przez osoby dotknięte alkoholizmem.</p>	
--	--	--	--

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

II.5. Analiza zjawiska przemocy domowej

Przemoc domowa definiowana jest jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej” w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Można również wyróżnić cechy przemocy domowej:

- przemoc dotyczy najczęściej relacji o nierównym układzie sił pomiędzy członkami rodziny;
- dochodzi do wykorzystywania władzy i siły fizycznej „silniejszego” wobec „słabszego”;
- występuje przedmiotowy stosunek pomiędzy stronami;
- tłem związku staje się lęk ofiary i manipulowanie nim przez sprawcę przemocy w celu sprawowania kontroli, chęci posiadania władzy;
- najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety, osoby trwale lub okresowo niedołączone, znacznie rzadziej mężczyźni.

Tabela 19 Liczba osób dotkniętych przemocą domową na terenie Gminy Brzyska w latach 2022-2024

Ogółem osoby dotknięte przemocą domową	kobiety				mężczyźni				dzieci		
	ogółem	z tego:		ogółem	z tego:		ogółem	z tego			
		osoby starsze *	osoby niepełnosprawne		osoby starsze *	osoby niepełnosprawne		do 13 roku życia	od 14 do 18 roku życia	niepełnosprawne*	
2022	24	16	4	0	8	2	0	0	0	0	0
2023	24	14	0	0	5	0	0	5	4	1	0
2024	64	30	3	0	15	0	0	19	16	3	0

Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 2022

Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 2023-2024

Tabela 20 Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Osoby niepełnosprawne*
2022	17	3	14	0
2023	18	6	12	0
2024	34	13	21	0

Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 2022

Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 2023-2024

Dane dotyczące przemocy wskazują, iż głównie, osobami, które dopuszczały się przemocy domowej byli mężczyźni. Zdecydowaną większością osób doświadczających przemocy domowej są kobiety. Biorąc jednak pod uwagę lata 2022-2024 zauważalny jest wzrost liczby kobiet doświadczających przemocy domowej.

Tabela 21 Liczba powoływanych grup roboczych w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, wszczętych postępowań w ramach procedury „Niebieska Karta” oraz wypełnianych formularzy „Niebieska Karta – A” w latach 2022 – 2024

Wyszczególnienie	2022r.	2023r.	2024r.
Liczba powołanych grup roboczych w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej	13	12	19
Liczba formularzy „Niebieska Karta- A” otrzymanych przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w tym wypełnionych przez przedstawicieli:	21	12	21
GOPS	6	7	4
Policja	15	5	17
GKRPA	0	0	0
Oświaty	0	0	0

Ochrona Zdrowia	0	0	0
inne	0	0	0

Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 2022

Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 2023-2024

W 2024r. ilość powołanych grup diagnostyczno- pomocowych w ramach procedury „Niebieska Karta” wzrosła w stosunku do roku 2023 o 9. Największa ilość formularzy wypełniana była przez funkcjonariuszy Policji.

ROZDZIAŁ III

ANALIZA ZAŁOŻEŃ GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN

III.1. Analiza SWOT

Aby zaprojektować skuteczne cele i działania na rzecz dziecka i rodziny, do dopełnienia obrazu diagnostycznego gminy w tym zakresie, posłużono się analizą SWOT. Przeanalizowano obecny potencjał gminy (mocne i słabe strony) oraz wskazano na zewnętrzne warunki i procesy, które wpływają lub w najbliższym czasie będą wpływać na funkcjonowanie gminy w analizowanym obszarze (szanse i zagrożenia).

Tabela 22 - Analiza SWOT

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Dla Gminy Brzyska na lata 2024-2030”; ✓ Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027; ✓ Realizacja Projektu „Klub seniora i sąsiedzkie usługi opiekuńcze-edycja II”; ✓ Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”; ✓ Realizacja Programu „Opieka Wytchnieniowa”; ✓ Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Brzyska na lata 2022-2027; ✓ Realizacja programu rządowego na rzecz rodzin wielodzietnych „Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bezrobocie i trudna sytuacja finansowa rodzin zamieszkujących Gminę Brzyska; ▪ Ograniczona liczba firm i brak zakładów na terenie gminy mogących zapewnić zatrudnienie; ▪ Odległość od miasta; ▪ Występowanie zjawisk patologicznych w rodzinach (uzależnienia, przemoc); ▪ Uzależnienie od pomocy instytucjonalnej i niska współpraca ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów; ▪ Występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i roszczeniowości rodziców; ▪ Zwiększające się koszty utrzymania rodzin; ▪ Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę; ▪ Bezradność i niskie kwalifikacje opiekuńczo - wychowawcze rodziców;

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej ✓ Aktywna współpraca instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny, w tym GOPS, PCPR, GKRPA, OP, Policji, Sądu, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Placówek oświatowych, Placówek służby zdrowia, OIK; ✓ Doświadczona kadra instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny ✓ Zatrudnienie asystentów rodziny ✓ Funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie gminy (przedszkoli, szkół podstawowych) ✓ Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach oraz w Gminnym Centrum Kultury i Czytelnictwa ✓ Realizacja rządowego programu” Posiłek w szkole i w domu”na lata 2024-2028; ✓ Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej i przeciwdziałania uzależnieniom ✓ Współpraca z Okręgowym Ośrodkiem Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Sanoku/ Lokalny punkt w Jaśle; ✓ Współpraca z psychologiem/ psychoterapeutą w ramach Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz w ramach Projektu „Środowiskowe Centrum pomocy Psychologicznej i Wsparcia w Jaśle”. Współpraca dotyczy m.in. osób , rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie; ✓ Realizacja Programu FEPŻ, współpraca z PKPS Krosno; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak prawidłowych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych; ▪ Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie; ▪ Rozpad rodzin i związków – separacje, rozwody, emigracja zarobkowa; ▪ Brak poradnictwa specjalistycznego dla rodzin, w tym prawnego, mediacji rodzinnych; ▪ Brak mieszkań chronionych na terenie gminy; ▪ Niewystarczająca ilość miejsc w przedszkolach; ▪ Brak organizacji pozarządowych realizujących działania wspierające na rzecz dziecka i rodziny; ▪ Niewystarczająca oferta wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych i ofiar przemocy; ▪ Ograniczony dostęp do kultury;
---	---

s z a n s e	z a g r o ż e n i a
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ubieganie się o środki zewnętrzne (unijne i ministerialne) na realizację działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i pomocy rodzinom mających problemy opiekuńczo-wychowawcze; ▪ Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę; ▪ Możliwość podnoszenia kwalifikacji pracowników organizacji i instytucji działających na rzecz rodziny, w tym asystentów rodziny, pracowników socjalnych; ▪ Rozbudowa systemu usług społecznych mających na celu poprawę jakości życia rodzin; ▪ Zapewnienie rodzinom pomocy prawnej, psychologicznej i terapeutycznej; ▪ Możliwość zwiększenia zatrudnienia wykwalifikowanej kadry, w tym asystentów rodziny; ▪ Rozwój idei wolontariatu; ▪ Podnoszenie świadomości społecznej poprzez edukację rodziców, w szczególności w zakresie kompetencji rodzicielskich; ▪ Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych; ▪ Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; ▪ Zwiększenie liczby świetlic środowiskowych i klubów dla dzieci i młodzieży na terenie gminy; ▪ Zwiększenie oferty sportowej i bazy lokalowej dla młodzieży;. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niekorzystne tendencje demograficzne; ▪ Pogłębianie się zjawiska wykluczenia społecznego rodzin; ▪ Konsumpcyjny styl życia; ▪ Osłabienie wartości rodzinnych, zachwianie relacji rodzic – dziecko; ▪ Zaniechanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców; ▪ Zwiększające się koszty utrzymania rodzin; ▪ Uzależnienie rodzin od systemu pomocy społecznej; ▪ Wzrost liczby zadań przekazywanych samorządom gminnym bez odpowiedniego zabezpieczenia środków finansowych;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Brzyska;

III.2. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE WSPARCIA DZIECKA I RODZINY

Wykres 3 - Podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Brzyska;

Wykres 4 Charakterystyka wybranych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

nazwa instytucji	zakres działań	dane kontaktowe
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja zadań z ustawy o pomocy społecznej ✓ Świadczenia rodzinne, alimentacyjne ✓ Programy rządowe i unijne ✓ Przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom 	Brzyska 11a, 38-212 Brzyska ☎ (13) 44 601 03 ✉ gops@brzyska.pl
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rehabilitacja osób niepełnosprawnych ✓ Rodziny zastępcze ✓ Domy pomocy społecznej ✓ Interwencje kryzysowe 	Rynek 18, 38-200 Jasło ☎ (13) 44 834 40 ✉ pcpr.jaslo@neostrada.pl
Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pośrednictwo pracy ✓ Poradnictwo zawodowe ✓ Szkolenia ✓ Świadczenia dla bezrobotnych 	Rynek 18, 38-200 Jasło ☎ (13) 44 644 68 ✉ sekretariat@pup-jaslo.pl
Szpital Specjalistyczny w Jaśle	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opieka stacjonarna i ambulatoryjna ✓ Rehabilitacja ✓ Diagnostyka ✓ Transport sanitarny 	ul. Lwowska 22, 38-200 Jasło ☎ (13) 44 620 41 ✉ szpital@szpital.jaslo.pl
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jaśle	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diagnoza i terapia dzieci ✓ Terapia logopedyczna ✓ Pomoc rodzinom ✓ Treningi antystresowe 	ul. Słowackiego 6, 38-200 Jasło ☎ (13) 44 645 46 ✉ jmercik@o2.pl
Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Edukacja kulturalna ✓ Konkursy, zespoły, koła ✓ Rekreacja 	38-212 Brzyska ☎ (13) 44 601 05 ✉ biblioteka_brzyska@interia.pl
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diagnozowanie przemocy w rodzinie ✓ Interwencje środowiskowe ✓ Informowanie o pomocy ✓ Działania wobec sprawców przemocy 	Brzyska 11a, 38-212 Brzyska ☎ (13) 44 601 03
Parafialny Zespół Caritas w Brzyskach	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pomoc doraźna lub okresowa dla najuboższych rodzin 	Brzyska 15, 38-212 Brzyska ☎ (13) 44 601 18
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna ✓ Pomoc psychologiczna i prawna rodzinom ✓ Działania profilaktyczne i edukacyjne ✓ Interwencje i występowanie przed sądem ✓ Opiniowanie sprzedaży alkoholu 	Brzyska 1, 38-212 Brzyska
Polski Komitet Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Program pomocy żywnościowej FEAD 2014–2020 ✓ Wsparcie rodzin i osób w trudnej sytuacji 	ul. Kościuszki 45, 38-200 Jasło ☎ (13) 44 679 76
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pomoc prawna i psychopedagogiczna ✓ Programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy 	Rynek 18, 38-200 Jasło ☎ 13 448 58 38
Ośrodek Psychoterapii w Jaśle	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diagnoza psychologiczna ✓ Poradnictwo specjalistyczne 	ul. K.K. Baczyńskiego 20A, 38-200 Jasło

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Psychoterapia indywidualna, grupowa i rodzinna ✓ Psychoedukacja i wizyty środowiskowe 	
Zespoły Szkolno-Przedszkolne i Szkoły w Gminie Brzyska	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja zadań z ustawy o systemie oświaty 	<ul style="list-style-type: none"> - Brzyska 348, 38-212 Brzyska - Błażkowa 125, 38-212 Brzyska - Wróblowa 36, 38-212 Brzyska - Lipnica Dolna 54, 38-211 Jasło

Źródło: Opracowanie własne.

III.3. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

1. Rodzin z terenu Gminy Brzyska przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze.
2. Dzieci i młodzieży, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki.
3. Rodziców, których dzieci znalazłyby się w pieczy zastępczej.
4. Społeczności lokalnej.
5. Przedstawicieli instytucji, organizacji oraz służb pracujących na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

Realizatorzy i partnerzy programu:

Założenia programu Wspierania Rodzin w ramach swoich kompetencji winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

W gminie Brzyska będą to następujące podmioty:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach,
- Urząd Gminy w Brzyskach,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Brzyska,

- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Brzyska,
- Posterunek Policji w Kołaczycach,
- Placówki Oświatowe na terenie gminy Brzyska,
- Placówki Służby Zdrowia na terenie gminy Brzyska,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Jaśle,
- Organizacje pozarządowe,
- Ośrodek Psychoterapii w Jaśle.

W realizacji swoich zadań ww. podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas gdy nie stanowi ono ich podstawowej misji.

III.4. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Cel główny programu:

Wspieranie i pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Brzyska.

Cele szczegółowe programu:

- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny,
- Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinach oraz rozwiązywanie już powstałych,
- Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom i szczególnego wsparcia rodzinom zagrożonym dysfunkcjami w pełnieniu roli opiekuńczo – wychowawczej,
- Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym w środowisku naturalnym oraz rozwijanie współpracy z rodziną,
- Tworzenie warunków dla rodzin wspierających zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dostępne na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej GOPS Brzyska);

Cel główny i cele szczegółowe Programu zostaną osiągnięte poprzez realizację działań zawartych w poniższej tabeli.

Tabela 23 – Cele i działania Programu

Lp.	Nazwa działania	Okres realizacji	Realizatorzy/ partnerzy Programu	Wskaźniki	Źródło finansowania
Cel szczegółowy 1: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny					
1.	Zapewnienie pomocy rzeczowej a także usługowej rodzinom zagrożonym kryzysem lub przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.	2025 - 2027	GOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	- Liczba rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej w tym w formie finansowej, rzeczowej, usługowej, - Liczba rodzin korzystających ze wsparcia organizacji pozarządowych w formie finansowej, rzeczowej, usługowej, - Liczba uczniów, którzy zostali objęci pomocą rzeczową	budżet państwa środki zewnętrzne budżet gminy
2.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	2025-2027	GOPS/PCPR,	- Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina ponosić będzie odpłatność,	budżet gminy, budżet powiatu,
Cel szczegółowy 2: Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinach oraz rozwiązywanie już powstałych					
1.	Prowadzenie monitoringu zjawisk dezintegracji oraz dysfunkcyjności rodziny.	2025-2027	GOPS, placówki oświatowe, PCPR, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Ośrodek Psychoterapii,	-Liczba monitorowanych rodzin, Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.	budżet gminy, budżet państwa.

2.	Zwiększenie dostępności do konsultacji oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, w tym prawnego, psychologicznego, pedagogicznego.	2025-2027	GOPS, placówki oświatowe, PCPR, Ośrodek Psychoterapii.	- Liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa i konsultacji, - Liczba udzielonych porad i konsultacji.	budżet gminy, budżet państwa, środki zewnętrzne.
3.	Edukacja służąca wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych.	2025-2027	GOPS, placówki oświatowe,	- Liczba zrealizowanych szkoleń/ warsztatów, programów profilaktycznych, - Liczba osób uczestniczących w szkoleniach/ warsztatach, programach profilaktycznych.	budżet gminy, budżet państwa.
4.	Zwiększenie dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, w tym dla rodzin wielodzietnych.	2025-2027	GOPS, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa, placówki oświatowe.	-Liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny. - Liczba zrealizowanych projektów, zorganizowanych przedsięwzięć.	budżet gminy, budżet państwa.
Cel szczegółowy 3: Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom i szczególnego wsparcia rodzinom zagrożonym dysfunkcjami w pełnieniu roli opiekuńczo – wychowawczej					
1.	Wspieranie rodzin przez asystenta rodziny.	2025-2027	GOPS	- Liczba zatrudnionych asystentów rodziny, - Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	budżet gminy, budżet państwa.
2.	Organizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci z rodzin Dysfunkcyjnych.	2025-2027	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe.	- Liczba form wypoczynku oraz sposób ich realizacji.	budżet gminy

3.	Pobudzenie aktywności rodziców i opiekunów	2025-2027	GOPS, Powiatowy Urząd Pracy	- Liczba zrealizowanych projektów służących aktywizacji zawodowej, - Liczba osób uczestniczących w projektach służących aktywizacji zawodowej, - Liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych.	budżet gminy, budżet państwa, środki zewnętrzne.
4.	Wspieranie rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	2025-2027	GOPS	- Liczba rodzin objętych pomocą	budżet gminy, budżet państwa.
5.	Organizowanie usług dla rodzin z dziećmi, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych,	2025-2027	GOPS	- Liczba rodzin objętych pomocą	budżet gminy, budżet państwa.
6.	Praca socjalna	2025-2027	GOPS	- Liczba rodzin objętych wsparciem pracowników socjalnych,	budżet gminy, budżet państwa.
Cel szczegółowy 4: Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym w środowisku naturalnym oraz rozwijanie współpracy z rodziną					
1.	Szkolenia, warsztaty, konferencje oraz seminaria tematyczne dla osób zawodowo zajmujących się pracą z rodziną.	2025-2027	GOPS, PUP, OIK, GKRPA,	- Liczba szkoleń, warsztatów, konferencji, seminariów.	budżet gminy, budżet państwa.
	Koordinacja działań i bieżąca współpraca podmiotów podejmujących różnorodne działania na rzecz rodziny.	2025-2027	GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, placówki oświatowe, KPP, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Psychoterapii, Ośrodek Zdrowia,	- Liczba rodzin objęta wsparciem - Liczba zawartych partnerstw, porozumień.	budżet gminy, budżet państwa.

Źródło: Opracowanie własne

III.5. MONITORING, EFEKTYWNOŚĆ I FINANSOWANIE PROGRAMU

I. Monitorowanie Programu

Monitoring Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach. Każdego roku Kierownik GOPS przedstawia Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu, sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji działań.

Monitoring realizacji Programu pozwoli na:

- Ocenę stanu zaawansowania prowadzonych działań oraz stanu zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za realizację Programu;
- Rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających wsparcia.

II. Efektywność Programu

Mierniki efektywności realizacji Programu:

- Liczba rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej, w tym w formie finansowej, rzeczowej, usługowej;
- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia organizacji pozarządowych w formie finansowej, rzeczowej, usługowej;
- Liczba uczniów, którzy zostali objęci pomocą rzeczową;
- Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina ponosić będzie odpłatność;
- Liczba monitorowanych rodzin w zakresie ich dezintegracji oraz dysfunkcyjności;
- Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych w zakresie dezintegracji oraz dysfunkcyjności rodziny;
- Liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa i konsultacji;
- Liczba udzielonych porad i konsultacji dla rodzin;

- Liczba zrealizowanych dla rodzin szkoleń/ warsztatów, służących wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych;
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach/warsztatach służących wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych;
- Liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny;
- Liczba zrealizowanych projektów, zorganizowanych przedsięwzięć w zakresie zwiększenia dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej;
- Liczba zatrudnionych asystentów rodziny;
- Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny;
- Liczba form wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz sposób ich realizacji;
- Liczba zrealizowanych projektów służących aktywizacji zawodowej;
- Liczba osób uczestniczących w projektach służących aktywizacji zawodowej;
- Liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych;
- Liczba rodzin objętych pomocą, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej;
- Liczba rodzin objętych pomocą w zakresie usług, w tym specjalistycznych;
- Liczba rodzin objętych wsparciem pracowników socjalnych;
- Liczba warsztatów, szkoleń, konferencji, seminariów dla osób zawodowo zajmujących się pracą z rodziną;
- Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach koordynacji i współpracy różnych podmiotów podejmujących działania na rzecz rodziny;
- Liczba zawartych partnerstw/ porozumień pomiędzy podmiotami podejmującymi różnorodne działania na rzecz rodziny;

III. Finansowanie Programu

Działania Gminnego Programu Wspierania Rodzin dla Gminy Brzyska na lata 2025 - 2027 będą realizowane i wdrażane zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi gminy.

Podstawowymi źródłami finansowania Programu będą: budżet gminy, budżet państwa oraz środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne.

PODSUMOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodzin stanowi istotny element lokalnej polityki społecznej, ukierunkowanej na wspieranie rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz zapobieganie dezintegracji rodzinnej. Kluczowym założeniem programu jest tworzenie kompleksowego i zróżnicowanego systemu wsparcia, który sprzyja poprawie jakości życia rodzin oraz zapewnieniu dzieciom możliwości prawidłowego rozwoju w ich naturalnym środowisku wychowawczym. Dążenie do wzmocnienia więzi rodzinnych oraz budowania poczucia bezpieczeństwa socjalnego ma na celu zahamowanie zjawiska umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną, a także ograniczenie skutków patologii społecznych i negatywnych zachowań.

Program zakłada realizację działań wspierających rodzinę w wielu obszarach – od profilaktyki, przez pomoc psychologiczną i socjalną, aż po wsparcie kompetencji wychowawczych rodziców. Szczególny nacisk kładziony jest na rozwój usług środowiskowych, zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa oraz umocnienie roli asystenta rodziny jako kluczowego ogniwa w systemie wsparcia. Równocześnie istotnym aspektem programu jest podnoszenie jakości i efektywności pracy specjalistów działających na rzecz dzieci i rodzin.

Wśród zakładanych efektów realizacji programu znajdują się m.in.:

1. Poprawa jakości życia rodzin oraz wzmocnienie ich więzi wewnętrznych.
2. Umożliwienie dzieciom pozostania w rodzinie biologicznej i ograniczenie liczby przypadków kierowania ich do pieczy zastępczej.
3. Podniesienie świadomości rodziców w zakresie potrzeb rozwojowych dzieci i ich odpowiedzialności wychowawczej.
4. Wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.
5. Rozszerzenie oferty usługowej dla rodzin z dziećmi.
6. Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego.
7. Wzmocnienie i upowszechnienie roli asystenta rodziny.

8. Doskonalenie jakości pracy profesjonalistów zaangażowanych w działania na rzecz dziecka i rodziny.

Realizacja powyższych celów przyczynia się do tworzenia środowiska sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny oraz wspiera proces wychowania i rozwoju dzieci w bezpiecznych, stabilnych warunkach.

Źródła

1. Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie w dniu 18 października 1961 r. (Dz. U.99 r. 8. 67),
2. Kadela K., Kowalczyk J., Standardy pracy socjalnej, Warszawa 2014,
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
4. Lalak D., Pilch T., (red) Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej, Warszawa 1999r.,
5. Sprawozdania GOPS, dane z Urzędu Gminy Brzyska, Powiatowego Urzędu Pracy i PCPR w Jaśle oraz placówek oświatowych z terenu gminy Brzyska.

Spis tabel

1. Tabela 1 Liczba mieszkańców Gminy Brzyska w latach 2022-2024. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Ewidencji Urzędu Gminy Brzyska.
2. Tabela 2 Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenie gminy w latach 2022-2024. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle.
3. Tabela 3 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach w latach 2022- 2024. Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2024 dla Gminy Brzyska.
4. Tabela 4 Liczba rodzin niepełnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2022-2024. Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach za 2022 - 2024r.
5. Tabela 5 Liczebność rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024. Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach za 2022 - 2024r.
6. Tabela 6 Struktura rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2022- 2024. Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzyskach za 2022- 2024r.

7. Tabela 7 Statystyka najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2022- 2024. Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2024 dla Gminy Brzyska.
8. Tabela 8 Klasyfikacja rodzin uwzględniająca stopień występowania dysfunkcji opiekuńczo – wychowawczych. Źródło: K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej, Warszawa 2014.
9. Tabela 9 Liczba osób korzystających z poszczególnych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w GOPS Brzyska na przestrzeni 2022-2024. Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2024 dla Gminy Brzyska.
10. Tabela 10 Asystenci i rodziny objęte ich wsparciem. Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Brzyskach.
11. Tabela 11 Karty Dużej rodziny – 2022-2024. Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS Brzyska.
12. Tabela 12 Liczba dzieci korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2022-2024. Sprawozdanie z realizacji Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz” Posiłek w szkole i w domu”.
13. Tabela 13 Liczba rodzin/osób objętych pomocą świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2022 – 2024. Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2024 dla Gminy Brzyska.
14. Tabela 14 Liczba dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach w latach 2022-2024. Dane Wydziału Oświaty Urzędu Gminy w Brzyskach.
15. Tabela 15 Liczba uczniów pobierających stypendia w latach 2022-2024. Źródło: Dane Wydziału Oświaty Urzędu Gminy w Brzyskach.
16. Tabela 16 Liczba uczniów i dzieci uczęszczających w zajęciach świetlicowych w latach 2022-2024. Źródło: Dane Wydziału Oświaty Urzędu Gminy w Brzyskach.
17. Tabela 17 Problemy występujące wśród rodzin dzieci uczęszczających do szkół w Brzyskach w latach 2022-2024. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół na terenie gminy.
18. Tabela 18 Założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych . Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
19. Tabela 19 Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie Gminy Brzyska w latach 2022-2024. Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 2022-2024.
20. Tabela 20 Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 2022-2024.

21. Tabela 21 Liczba powoływanych grup roboczych w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, wszczętych postępowań w ramach procedury „Niebieska Karta” oraz wypełnianych formularzy „Niebieska Karta – A” w latach 2022 – 2024.
Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 2022-2024.
22. Tabela 22 Analiza SWOT. Źródło: Opracowanie własne.
23. Tabela 23 Cele i działania Programu. Źródło: Opracowanie własne

Spis wykresów

1. Wykres 1 Ilość dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny w danych grupach wiekowych.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Brzyskach.
2. Wykres 2 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta ze względu na wstępujące problemy.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Brzyskach.
3. Wykres 3 Podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Źródło: Opracowanie własne.
4. Wykres 4 Charakterystyka wybranych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodzin.
Źródło: Opracowanie własne

UZASADNIENIE

Uchwała Nr XII/97/2025 Rady Gminy Brzyska z dnia 25 czerwca 2025r. w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodzin dla Gminy Brzyska na lata 2025 – 2027” została poddana analizie przez Wydział Prawny i Nadzoru Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Konsekwencją powyższego jest konieczność wprowadzenia zmian do programu. Zgodnie z wytycznymi wydziału program ten należy uzupełnić o informacje związane z tworzeniem placówek wsparcia dziennego oraz warunków dla rodzin wspierających. Korekty wymagają także teksty źródłowe dwóch tabel.

W związku z powyższym tut. GOPS podjął następujące poprawki w programie:

1. Na str. 4 programu, dodana została treść w brzmieniu:

„W odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby oraz rosnące wyzwania społeczne, Gmina Brzyska planuje realizację projektu dotyczącego utworzenia placówki wsparcia dziennego w formie świetlicy dla dzieci i młodzieży. Inicjatywa ta stanowi odpowiedź na narastające problemy społeczne na obszarze gmin należących do Lokalnej Grupy Działania „Liwocz”, szczególnie te dotyczące dzieci, młodzież oraz ich rodziny. Obszar realizacji projektu obejmuje tereny wiejskie, na których obserwuje się pogłębiające się zjawiska ubóstwa, marginalizacji społecznej, trudności wychowawczych oraz ograniczony dostęp do lokalnych form wsparcia. Świetlica będzie formą placówki wsparcia dziennego zgodnie z art. 24 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49).”

2. Na str. 34 i 35 pod Tabelą 20, oraz Tabelą 21, zamieszczony został tekst źródłowy w brzmieniu:

„*Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 2022*
Źródło: Raporty z realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 2023-2024”

3. Na str. 42 w celach szczegółowych wpisana została jako ostatni punkt, treść w brzmieniu:

- „Tworzenie warunków dla rodzin wspierających zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dostępne na tablicy ogłoszeń oraz na stornie internetowej GOPS Brzyska);”

Uchwała, podjęta na podstawie art. 176 pkt 1 oraz 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) nie stanowi aktu prawa miejscowego, w związku z tym nie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego. Akt prawny podejmowany na podstawie art. 176 pkt 1 ww. ustawy nie ma waloru

przepisów powszechnie obowiązujących na terenie jednostki samorządu terytorialnego, gdyż ww. normy kompetencyjne odnoszą się do opracowania i uchwalenia gminnego programu wspierania rodziny, a tym samym do przyjęcia aktu kierownictwa wewnętrznego adresowanego do organów gminy i podporządkowanych gminie podmiotów. Treścią programu są zapisy mające charakter analiz, wniosków, planów i celów oraz zasad polityki w zakresie ustalenia potrzeb rodzin przeżywających trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo wychowawczych i działań mających na celu ich wsparcie, nie zaś na nałożeniu na adresatów obowiązków określonego zachowania się w określonych sytuacjach faktycznych.